

Slomškova priznanja 2019

V soboto, 28. 9. 2019, bo na Ponikvi tradicionalno srečanje učiteljev, vzgojiteljev, katehetov in staršev. Tam bomo **Slomškova priznanja** podelili **ge. Janji Lajevc, dr. Vinku Potočniku in ge. Martini Koman**. Naziv **častni član DKPS** bo prejel **dr. Janko Kos**. Povzemamo utemeljitve priznanj (v celoti so objavljene na spletni strani www.dkps.si), prejemnikom iskreno čestitamo in se zahvaljujemo za njihovo delo.

Dr. Janko Kos se je rodil v Ljubljani, 9. 3. 1931. Leta 1969 je na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani doktoriral. Služboval je kot dramaturg v lutkovnem gledališču in kot gimnazijski profesor. Bil je redni profesor za primerjalno književnost in literarno teorijo na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani in predstojnik tega oddelka. Od leta 1983 je bil redni član *Slovenske akademije znanosti in umetnosti*, v okviru katere je nekaj časa upravljal tudi *Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU*. Bil je sourednik številnih revij in knjižnih zbirk ter glavni urednik *Literarnega leksikona*.

Bil je predsednik izvršilnega odbora *Društva za primerjalno književnost SR Slovenije*; upravnik *Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede SAZU*; predsednik *Znanstvenega sveta* tega inštituta; član *Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje*; predsednik žirije *Jurčičevega sklada*; član *Nacionalnega kurikularnega sveta*; predsednik sveta *Kulturnega foruma*; predsednik programske komisije *Sveta RTV Slovenije*, član *Sveta RS za visoko šolstvo* in član programskega sveta RTV Slovenija.

Začel je s pisanjem kritičnih in esejističnih spisov o slovenski književnosti, načelnih vprašanih literature, kritike in esejistike in nato prešel k znanstveni obravnavi. Objavil je več pomembnih študij o smereh in razvojnih težnjah novejšje slovenske literature ter o njenih pomembnejših zastopnikih, vodil pa je tudi interdisciplinarno raziskavo Brižinskih spomenikov. Na področju primerjalne literarne zgodovine je obravnaval zlasti razsvetljenstvo, predromantiko, romantiko, avantgardo in modernizem ter postmodernizem. Analiziral je glavne zamisli primerjalne književnosti na Slovenskem. Preiskoval je temelje literarne zgodovine in periodizacije, načelne opredelitve dob, smeri, tokov in gibanj. V literarno teorijo je vpeljal novo sistematiko, podrobno obdelal morfologijo in aksiologijo, pregledal zgodovino literarnih tipologij in vzpostavil nov tipološki sistem z osnovnimi kategorijami. Med vrstami in zvrstmi je posebej raziskoval roman in liriko. Analiziral je metode literarne vede in njihove slovenske aplikacije. Z izpolnjeno verzijo duhovnozgodovinske metode je bistveno prenovil historično-empirično osnovo svoje stroke. Kosova bibliografija obsega več kot 650 enot, med temi so samostojne knjižne monografije (preko 30), razprave in študije, učbeniki in priročniki, spremne besede, ocene in intervjuji, poleg tega številne geselske enote za *Enciklopedijo Slovenije*.

Prejel je nagrado Kidričevega sklada za urejanje in avtorstvo pri seriji znanstvenoraziskovalnih razprav *Literarni leksikon* (ZRC SAZU), podeljen mu je bil red zaslug za narod s srebrnimi žarki, po upokojitvi je bil imenovan za zaslužnega profesorja ljubljanske univerze. Dobil je *Zoisovo nagrado za življenjsko delo*, veliko priznanje *Filozofske fakultete* za pedagoško delo in zlati red za zasluge Republike Slovenije.

Janja Lajevc se je rodila 1. 8. 1945 kot peti, najmlajši otrok. Otroštvo so preživljali skromno, saj je oče ob pritisku tedanjega režima doživel tako psihično stisko, da je bil hospitaliziran in je do konca življenja živel v umobolnici. Bil je slikar in ta talent je podedovala tudi Janja. Imela je željo pomagati otrokom. Aktivno se je vključila v župnijo. V šentpeterski veroučni skupini se je zaljubila in zavezala svojemu možu Borutu.

Skupaj z njim, v zavesti, da smo na svet poslani zato, da delamo dobro, je vse svoje talente in moči usmerjala v dobro za druge. Koliko otrok sta jemala s seboj na morje, v gore, je težko prešteti. Kako globoka je bila njuna zavest: »Zanalašč' delati dobro!«

Diplomirala je iz specialne pedagogike in se zaposlila v *Centru slepih in slabovidnih* v Ljubljani. Ko so se rojevali otroci, je ob spoznanju, da se ob delu s slepimi ne more razdajati v celoti, nadaljevala svoje delo v dijaškem domu za medicinske sestre. Vedno je pričevala in pokončno vzgajala za dobro. Bivši dijaki in dijakinje jo pozdravljajo s hvaležnostjo. Vedno jih je v molitvi priporočala v varstvo in jim bila blizu.

Svojo službeno pot je nadaljevala kot vzgojiteljica v *Škofovih zavodih*. Bila je blizu dijakom. Nekateri prijemi vodstva so bili skregani z njenimi prepričanji. Po upokojitvi je svojo ljubezen do vzgojiteljskega poklica nadaljevala v rejništvu dveh gluhih otrok. Srečna je bila, čeprav je bilo njeno delo zelo naporno in odgovorno.

Janja je od samega začetka aktivno povezana z DKPS. Tudi sedaj skrbi za svojo duhovno rast in hodi na duhovne vaje, Slomškove dneve, duhovno branje in rada priskoči na pomoč, kadar je to potrebno. Danes je babica šestnajstim vnukom. Po smrti moža se je v celoti posvetila poklicu babice. »Sama si je kriva, zakaj pa nas je imela in s svojim zgledom prepričala v to, da imamo danes svoje otroke, da se spleča 'zanalašč' vztrajati v dobrem in se imeti rad,« je hudomušno povedala njena hčerka.

Kot zgledna kristjanka je aktivna tudi pri Karitas in v župniji. Vsa leta pa je spremljala delovanje društva in se udeleževala naših dejavnosti.

Dr. Vinko Potočnik se je rodil leta 1947 v Ravnah pri Šoštanju. Po osnovni šoli je vstopil v Slomškovo semenišče v Mariboru. Po gimnazijski maturi je študiral teologijo na *Teološki fakulteti* v Ljubljani in po diplomi prejel duhovniško posvečenje. Po dveh letih kaplanske službe v stolnici v Mariboru je nadaljeval študij družbenih ved na papeški univerzi *Gregoriana* v Rimu. Leta 1980 je doktoriral s področja družbenih ved. Od leta 1981 do upokojitve leta 2011 je bil predavatelj za sociologijo religije in psihologijo religije na *Teološki fakulteti* v Ljubljani in enoti v Mariboru.

V svojem znanstvenoraziskovalnem delu se posveča predvsem proučevanju sodobnega človeka in njegove religioznosti ter njegovemu umeščanju v sodobno kulturo in družbo. Znotraj slovenskega in srednjeevropskega prostora proučuje mesto religiozne kulture, vrednotne in etične usmeritve ter medgeneracijsko sodelovanje. Vrsto let je opravljal službo prodekana in predstojnika enote *Teološke fakultete* v Mariboru. Zaslužen je za uvedbo dvo predmetnega programa teologije v navezavi z različnimi programi – najprej na *Pedagoški* in nato *Filozofski fakulteti* v Mariboru.

Dr. Potočnik je zagotovo bistveno prispeval k razvoju sociologije religije v Sloveniji, hkrati pa je vsa leta svojega znanstvenega dela ostajal predan tako pedagoškemu kot pastoralnemu poslanstvu. Velja za priljubljenega, odprtega in dinamičnega predavatelja, hkrati pa teoretična spoznanja nenehno prevaja v konkretno pastoralno delo Cerkve na Slovenskem. Sodeloval je na mnogih pastoralnih in katehetskih posvetovanjih in simpozijih. Tudi po upokojitvi ostaja aktiven v pastoralnem delu v različnih župnijah in pastoralnih telesih tako na škofijski kot slovenski ravni. Čeprav so številke v raziskavah pogosto zaskrbljujoče, ne izgubi zaupanja v človeka in iskanje novih poti.

Mnoge usmeritve v Cerkvi na Slovenskem, tudi pastoralni načrt *Pridite in poglejte* (2012) ter *Slovenski katehetski načrt* (2017), svojo analizo družbe in človeka v njej gradijo na spoznanjih in izsledkih znanstvenoraziskovalnega dela dr. Potočnika. Z njim nas vabi, da bi v vseh vzgojno-izobraževalnih prizadevanjih (za)upali: »Cerkev je povabljena, da trdna navznoter pogumno spoznava in razume okolje, v katerem je. Ga niti ne obsoja niti se z njim ne prepira. Nova evangelizacija ni morala, ampak srečanje z Očetom v Kristusu« (V mreži, 2018).

Martina Koman se je rodila 2. 1. 1931 v Ljubljani. Po vojni je obiskovala žensko realno gimnazijo v Ljubljani ter diplomirala na *Prirodoslovno matematični fakulteti* v Ljubljani.

Njena poklicna pot profesorice matematike in fizike se je začela na Jesenicah, kjer je bila takrat gimnazija še osemletna. Ko so gimnazijo razpolovili in so nižje oddelke priključili osnovni šoli, je poučevala na *OŠ Prežihov Voranc*. Tu je bila tri leta pomočnica ravnatelja, pozneje pa je učila v gimnaziji na Jesenicah. Zadnje profesorsko mesto je dobila na *Gimnaziji Postojna*, kjer je 8 let delala tudi kot pomočnica ravnatelja. Sodelavci v Postojni so jo poznali kot 'deklico za vse', saj se je lotila vsakega dela, ki ga je bilo treba postoriti. Vse svoje poklicno življenje je bila aktivna članica *Društva matematikov, fizikov in astronomov*, veliko let je bila tajnica društva, dolgoletna članica skupine za pedagoško dejavnost, leta 1983 pa celo prva in edina ženska predsednica.

V času slovenske osamosvojitve se je upokojila, a dela, radoživosti in volje do življenja ji še danes ne manjka. V letih, ko je skrbela za strica v Zagrebu, je aktivno sodelovala v društvu *Slovenski dom Zagreb* in bila prva predsednica duhovne sekcije in *MePZ A. M. Slomšek*. Z njimi je ostala povezana tudi potem, ko se je vrnila domov v Dravlje in skrbela za sestro. Jesen življenja preživlja v domu upokojencev v Postojni, kjer je predsednica sveta stanovalcev in veliko časa posveča ostalim varovancem, skrbi za kapelo, knjižnico, pomaga pri duhovni oskrbi varovancev, sodeluje na raznih prireditvah in v projektih, nekaterim učencem pa še danes pomaga pri trenju matematičnih orehov. Vedno se iskreno razveseli novih generacij mladih zdravstvenikov. Nikdar jih ne pozabi pohvaliti, v njih vidi človeka vredno prihodnost.

Svojo moč črpa iz globoke vere, ki se je nanjo razlila ob domačem ognjišču. Vera, odgovornost, pogum in domoljubje so njena dota, ki ji noben politični sistem ni mogel priti do živenga. Odprtost do ljudi, pravičnost z zdravim mero razuma, pluralnost in modra kritična distanca do dogodkov, so lastnosti, ki jo najbolj opredeljujejo. Njena vedrina in delavnost bogatita skupnosti, ki jim pripada. Najbolj je

zadovoljna, ko delo za dobro skupnosti, ki si ga naloži, kar najbolje opravi. Pedagoški etos je neločljiv del njenega življenja. Kot pravi sama, je »Božja režija na dolgi rok« najboljša popotnica v njenem bogatem življenju, ki je svetel zgled in dejavna spodbuda vsem, ki so se in se še srečujemo z njo.

Zaključek prostovoljskega leta Človek za druge

V lepem številu smo se mentorji in prostovoljci 3. 6. 2019 zbrali pri Sv. Jožefu na zaključnem pikniku. Za mizo, obloženo z okusnimi prigrizki in pijačo, smo se sestali kot vitezi okrogle mize, potem ko s(m)o zaključili svojo misijo. Za nami je bilo dejavno leto, polno novih izkušenj, spletnja odnosov, veselja in zadovoljstva. V našem programu je v letu 2018/19 delalo več kot 60 prostovoljcev, ki so pomagali osebam v različnih situacijah.

Prostovoljci si zaslužijo najmanj zahvalo za svoje delo, še lepše pa je posebno priznanje. S prostovoljko Nežo sva se udeležili slovesne prireditve *Prostovoljec leta*, ki že vrsto let pod okriljem predsednika države poteka v zahvalo prostovoljcem in voditeljem projektov.

Emma Kotar

25 let območne skupnosti Zahodna Dolenjska

Cerkev Sv. Lovrenca v Željnah je bila 25. 6. 2019 sredi vročega prazničnega popoldneva polna. Domači duhovnik g. Damjan Štih in p. Silvo Šinkovec sta somaševala in nas nagovorila. Ludvik Mihelič, prvi predsednik OS Zahodna Dolenjska, je osvežil spomin na daljna devetdeseta leta in kasnejše živo društveno delovanje. Tega je dobro desetletje uspešno vodil naš dragi prijatelj Alojz Košir. Vsa ta leta delovanja so bogatila člane, kulturno življenje in šolo na Kočevskem. Lep kulturni program so sooblikovali člani OS s svojo poezijo in vokalna skupina Mavrica z lepo domačo pesmijo. Z zanimanjem smo prisluhnili tudi predstavitvi zgodovine kraja Željne in cerkve sv. Lovrenca, ki nam jo je predstavila profesorica zgodovine Nataša Car.

Naši dragi Dolenjci – že četrto stoletja ste enako živahni, vedrega duha in s srcem ukoreninjeni v ljubezni do domovine in v ljubezni do društva. Hvala vam za 25 let sodelovanja v DKPS in za nepozabno praznovanje vaše 25-letnice!

Helena Kregar

Predpočitniško srečanje organov DKPS

V petek, 28. 6. 2019, smo se člani upravnega odbora in drugih organov našega društva zbrali pri Magdi Jarc, ki nas je ob tej priložnosti sprejela v svoj dom. Kot prvi kristjani smo se v majhni sobici stiskali okoli praznične mize, ki je ponujala najboljšo gostijo – Jezusa. Jezus nas je še močneje povezal med seboj; spomnili smo se, kdo nas združuje, kdo nas vodi. V molitvi smo prosili za različne namene, tudi za blagoslov društva in vseh članov. Po sveti maši nas je